

СФАФ 2020 Млади гласове

WFAF 16 WORLD
FESTIVAL of
ANIMATED
FILM 2020

Невелина Попова ■

► И фестивалите като хората преминават през годините, създават своята неповторима история, отбелязват юбилеи. Световният фестивал на анимационния филм във Варна тази година имаше своеобразен юбилей – 10 години от възстановяването му през 2011. Той буквално възкръсна благодарение на изключителните усилия на фестивалния екип, обединен около Анри Кулев. По ирония на съдбата това „юбилейно“ издание съвпадна с пандемната ситуация. Но въпреки всички препятствия фестивалът се състоя. Премина ведро, с много добра организация. Дори огромната зала на конгресния център беше по-пълна от други години.

Основна мисия на фестивала е да съхранява традицията на българската анимационна школа, да гради мостове между поколенията. Затова присъствието на млади автори в различните програми винаги е било характерно за този фестивал. Интересно е да потърсим и да се опитаме да открием различните естетически търсения и пристрастия на младите, да видим какво е лицето на студентското анимационно кино, да го съизмерим с останалите филми. В

световен мащаб студентската продукция с всяка година заема все по-голяма част от общото анимационно пространство. Необозримо много са днешните университети и анимационни програми, затова състезанието между студентските филми в конкурсните програми винаги е оспорвано. И тази година във Варна имахме възможността да видим една интересна и показателна за различните тенденции студентска програма. Студентските филми се прожектират в общи блокове с късометражните конкурсни филми и това дава възможност те да се съизмерят. Често, ако не знаеш, че това е студентски филм, ще го причислиш към професионалните авторски филми.

Такъв е случаят с впечатляващия филм „Според Силвия“, създаден в известното Висше филмово училище на Чехия FAMU, дипломен филм на Верица Поспишилова-Кордич от Хърватия. Темата за еманципираната съвременна жена, която се разкъсва между хилядите си задължения, съвсем не е нова. Но Верица Поспишилова е намерила своите ярки анимационни решения и резултатът е запомнящ се оригинален филм. Различни са житейските роли на Силвия:

тя е майка и домакиня, съпруга и служителка в офис; вечно бързаща, вечно гонеща поредната задача и нещо друго... Тези роли се буквализират чрез типично анимационни синецдохи: тя постоянно сменя мозъците, за всеки конкретен случай поредният ѝ мозък е в различен цвят. Докато всички мозъци не посивяват и тя не отива в психиатрията, от където, след посещение на нейните близки, ще избяга... превръщайки се в птица! Птицата на прозореца. Стилизираната карикатурна рисунка, ясният разказ, ироничните акценти и енергичният ритъм са безспорни достойнства на филма и разкриват професионалната и житейска зрялост на авторката.

Тази година наградата на Варненския фестивал за най-добър студентски филм получи френският 3D филм „Гърбът на лъжичката“. Екипна работа на седем режисьори от Висшата школа за художествени занаяти. На фона на доминиращите – не само в анимацията – тревожно-мрачни интонации, този филм излъчва ведрина и жизненост и с това печели симпатиите на зрителите. Героинята е младо момиче, което работи в обществена кухня и трябва да измие купища мръсни чинии. През канала на мивката тя дочува ритмични звуци от някой друг етаж. Това я свързва с едно засмяно чернокожо момче, което е в същата ситуация, а после и с още едно момиче... Без да се виждат, те „засвирват“ на чиниите и така превръщат досадните ежедневни задължения в празничен джем-сешън. Светът се преобразява, битът става музика, отделният човек преодолява изолацията си чрез свързващите ритми на изкуството. И на финала – чиниите блесят от чистота, а момичето усмихнато си тръгва към къщи. Великолепен анимационен сюжет, свободна игра с пространствата, запомнящи се внушения... Филм, чието създаване само по себе си е свързало седемте му млади аниматори в радостта от екипната работа.

В конкурсната студентска програма имаше двадесет и осем филма. Всеки със своите качества и слабости, експериментирани с различни техники, понякога неизведени като драматургичен разказ, но показателни за доминиращите умонастроения и търсения на младите. В опита да се осмислят тези филми ще обособя някои

устойчиви тематични ядра, които, разбира се, наблюдаваме от години.

Едва ли е случайно, че днешната авторска анимация се превърна в територия на психологическия филм. Това е трайна тенденция. Прекрасно е, когато един млад автор има куража да разкрие в дипломната си работа своите най-лични душевни движения. Банализираната и до голяма степен профанизирана от политическия разговор тема за идентичността, за самоидентификацията на младия човек, загубващ посоки и корени, в студентските филми прозвучава отчетливо – със силата на искрената, честна изповед. Тези филми се възприемат като оголени въпроси, най-често оставащи без отговор. Сред тях филмът на Магдалена Стоилова от НБУ „Без небе“ се откроява със своята артистичност. Младата авторка ни въвежда в мъчителните състояния на едно съвременно момиче, останало като че ли без небе, заключено в тесните пространства между градския бетон, опитващо се да задържи светлините на преживяното през лятото, да намери сегашната си опора... Хилядите рисунки върху хартия, неизчистени нарочно на места, могат да са ключ към тази стилистика – на живото раждане на образа, на тоталното приобщаване към едно емоционално състояние, дори към незавършеността... Защото всичко в този филм е споделен процес на търсене.

Много са примерите в тази многобройна група от психологически филми. Тук не мога да не спомена английския „Къде съм аз?“ на Ченг Киу. Много красив черно-бял филм, изпълнен със смесени техники, сред които доминира пясъчната анимация. Той разкрива обърканата социална и сексуална идентичност на едно източно момиче, попаднало в западната цивилизация. Докато в тайванския „Качване на сцената“ на Лиоу и Дай-Ян културологичните сблъсъци са решени иронично-оптимистично: в един жесток реалистичен сюжет, в който едно бедно момиченце трябва да защити майка си от насилника. С намесата на виртуалното детето се превръща в супергероиня от компютърна игра, която раздава справедливост. Друг впечатляващ с визията си и типажите си е френският куклен филм „Към прашното море“ на Елоиз Ферле, в който една изнемогваща от

грижи майка не знае как да се справи със себе си и с двете си деца и бяга към морето за глътка въздух. Филмът на Симеон Георгиев от НБУ „Бъркани яйца“ е едновременно и иронична метафора, и запомнящ се притчов разказ за човешкия живот с доста печални внушения...

Сред пъстрата картина се откроява и групата на асоциативните метафорични филми, които звучат като философски есета, разкриващи картината на съвременния свят. Запомнящ се е английският виртуозен 3D „Купчина“ на Тоби Ауберг, в който на колажен принцип, в един дълъг, безкраен сякаш кадър се натрупват всевъзможни образи на застрашения ни днешен свят. В тази група е и суровият графичен „Военна машина“ на дипломантката от НАТФИЗ Ива Диманова, в който войната и загубата на човешки живот са се превърнали в една добре работеща и обслужваща нечии интереси машина. Впечатляващ със суровата си красота е и филмът на Стефан Войводов от НБУ – „8 848“. Филм – метафора, филм – притча за човешките

усилия. За трудния път към избраната височина, за напирещата и пробиваща пътя си младост. Младият алпинист се стреми към върха, но успява да се задържи там за кратко, защото бързотечен е човешкият живот... Малко след като постига целта си, той трябва да освободи място на идващите след него по въжето, а той да се спусне по другия склон, в поредната житейска нишка. В този горчиво-ироничен сюжет е вплетена вечната история на амбициозната младост и отстъпващата примирено старост. Избраната техника на изрезката е органична за трудното, сковаващо придвижване сред снеговете. Впечатляващи са текстурите на типажа и декора. В експериментите си авторът е използвал различни класически материали – пастел, темпера, акварел, масло, гваш, за да постигне желаната визия и сюжетът му да зазвучи като опъната струна – по въжето, водещо и към върха, и към бездната.

В неизменната за съвременната анимация група на футуристичните филми ще открия ру-

„Гърбът на лъжичката“ – Франция, екип от седем режисьори

ския „Гол“ на Кирил Хачатуров. Сюжетът му е свързан с лабораторен експеримент, при който героят се превръща в супергерой, сдобива се с нежелана сила и свръх способности, като например да преминава през стени. Но той не иска да е супергерой. Избира да има до себе си любимо, разбиращо го момиче. И тук е използвана 3D техниката, но тя в случая създава странни, граничещи с уродливост удължени фигури, с тесни рамене и широки ханшове – някакви странни, мутирали човешки същества, които, слава Богу, се опитват да задържат човешкото начало. Филм, стряскащ с отблъскващата си визия и объркан разказ, но със сериозни внушения. И още два филма на дипломанти от НБУ. Първият е изпълнен в 3D техника – „Болт“ на Илия Шекерджиев по сценарий на Иван Веселинов – една „пост-технологична“ притча, както я определят авторите, за унищожителната сила на агресията, която не пощадява нищо и никого в нашия взаимосвързан свят, съвременна иронична интерпретация на историята

за Давид и Голиат. Другият филм е графичният „Душа ООД“ на Ивайло Делчев. В него е изграден образът на една високотехнологична компания, в която всички работещи са манипулирани, а мозъците им – промивани от възможно най-жалкия абсурден шеф.

В тематичната пъстра картина на този фестивал имаше и пародийни филми. Ще спомена само хърватския „Петелопера“ на Ката Гугич – кратка анимационна опера, вдъхновена от Езоповата басня „Петли и орел“, и френския „Око за око“, пародиращ пиратската тема, също екипна работа на седем автори от Висшата школа за художествени занаяти.

Радостно събитие беше връчването на още една награда – на Ива Токмакчиева за „Да се срещнем вчера“, който миналата година получи наградата на Съюза на Варненските художници. Сегатози филм бе избран и отличен с голямата награда на АСИФА при много силна конкуренция по случай 60-годишнината на ав-

„8 848“ – България, режисьор Стефан Войводов

торитетната международна асоциация, която тази година за пръв път провежда международен конкурс за най-добър студентски филм.

Паралелно с конкурсната програма в зала 2 на Фестивалния център бяха организирани множество събития. Весела Данчева представи експериментален проект, на който тя е продуцент и в който двадесет и пет млади автори реагират чрез анимационни образи на ситуацията с пандемията COVID 19.

Имаше и два майсторски класа. Първият: „Анимация – изкуството на интердисциплинарността“ бе воден от португалският аниматор и педагог Фернандо Галрито. Той разкри пред студентите вижданията си за същността на анимацията чрез свои творби, в които анимацията си взаимодейства с дигитални платна, пърформанс, театър, танц, архитектура, нови технологии, изящни изкуства и инсталации.

Вторият майсторски клас бе посветен на изкуството на комикса и го водеше Христо Коцев, който като издател на комикси сподели своя

опит и представи процеса и проблемите около създаването на един успешен комиксов проект.

Специално, макар и необявено официално, събитие беше закритата прожекция на последния документален филм на Андрей Кулев и Ася Кованова „Човекът с лулата“, посветен на художника, режисьора, сценариста и педагога Иван Веселинов – едно проникновено навлизане в света на артиста, в дълбоките пластове на неговата мисъл и житейска позиция.

Основно съпътстващо фестивала събитие е детската работилница, която традиционно се води от френската аниматорка Карин Миралес. Студенти доброволци от НБУ помагаша и тази година на Карин Миралес в работатата ѝ с децата на Варна. Прекрасният филм с детски анимации, с който започна финалната церемония по закриването на фестивала, отново ни донесе светлина, жизненост и детска радост. Фестивалът остави във всички – зрители и участници – усещане за ведрина и смисъл: да се продъл-

„Петелопера“ – Хърватия, режисьор Ката Гугич

жава въпреки изпитанията. Да се градят мостове между поколения и култури и все така ревностно да се отстоява пространството на духа с анимационни образи и идеи.

След фестивала се проведе традиционната анимационна работилница на НБУ в село Варвара, ръководена от Фернандо Галрито. Наистина чудесна работилница. Многобройна – с участието на тридесет и двама студенти. Задачите бяха асоциативни и свързани най-вече с овладяването на различни анимационни техники, на тайминга, на ритъма и вътрешните връзки между фрагментите. Всеки трябваше да изпълни лично конкретна малка задача, да заснеме своята анимация и да я предаде на Галрито и на неговата асистентка Радостина Нейкова. Той финално организираше фрагментите чрез монтажа. Резултатът от работата на всички може да се види на <https://drive.google.com/file/d/1rCbHqG1E8IbjF0pq5r-A5wyz38906qV-/view?usp=sharing>.

Получи се асоциативен експериментален филм в пет части със съответни на поставените задачи заглавия: 1. Пиксиляция. 2. Анимационни техники – пясък, масло под камера, пластилин, анимиране на обекти и предмети. 3. Движение в движението. 4. Кратки истории (приказка или свой знаков сюжет в 24, максимум 50 рисунки) и 5. Анимационна поезия по звучачи неразбираеми думи от поемата на Фернандо Песоа „Пазачът на стада“ (в 24 изображения). Не мога да не спомена прекрасния студентски екип около Стефан Войводов, който отговаряше за инсталирането на техниката и оборудването на работилницата .

Бяха интензивни, плодотворни, благодатни дни. Есента също беше доброжелателно светла и топла. Една поредна работилница, в която цареше разбирателство и ведрина. Зареждаща с любов към анимационното изкуство. И към която, вярвам, всеки от участниците ще се връща в трудни мигове, за да почерпи сили за предстоящата зима.

„Болт“ – България, режисьор Илия Шекерджиев

